

Veemajanduskava koostamisega seotud metoodika arutelu - pinna- ja põhjaveevõtt

Paide riigimaja, 26.08.2024 kl 13-15

1. Reeda Iismaa. Ülevaade veemajanduskavade koostamise protsessist.

- a. Aleksei Lotman tegi ettepaneku arvestada ja teha veemajanduskava koostamisel nõ koostööd looduse taastamise määruse rakenduskava koostamisega.
- b. Arvestada ka mulladirektiiviga, ka see on hetkel ülevõtmisel.

2. Andra Toom. Pinnaveevõtu metoodika ülevaade.

- a. Elina Jantson märkis, et kui ühel aastal on veevõtt null ja see aasta võetakse koormuse hindamise aluseks, siis kui järgmine aasta see pole enam null, siis seda tuleks siiski arvestada.
- b. AS Tallinna Vesi: Kuidas on Pirital veevõtu tõttu veekogumi seisund mittehea, kust on saadud andmed? KOTKASes on vaid Ülemiste järve andmed, Piritat ei ole. A.Toom selgitas, et andmed selle kohta, et veevõtt mõjutav jõge, on seirearuandest. Elina Leiner lisas, et tihti on sellised hinnangud veekogu mõjutavate koormuste kohta väga hinnangulised. AS Tallinna Vesi lisas, et vaadata tuleks neid andmeid, mis on KOTKASesse lisatud pdf dokumentidena.
- c. Jaan Tsernant: Veevõtu osas võiks arvestuse aluseks olev periood pikem olla (märg vs kuiv aasta). Timo Torp: Pikk perspektiiv võib öelda, et seisund on hea. Üksikvaade võib näidata, et seis on halb. Siin tuleb üks valik teha, kuidas lähtuda.

Martin Liiv tõi välja, et lisaks üleujutusele tuleb käsitleda ka põudasid. Veekasutaja käitub samamoodi, aga loodus muutub. Vesi kaob veekogudest kiirelt maaparanduse jm kraavituse tõttu. Vett peaks pikemalt kinni hoidma, aitab ka põhjavett täita.

3. Andres Marandi. Põhjaveevõtu metoodika ülevaade.

- a. A. Marandi tõi välja, et kui on ettepanekuid, kuidas hinnata, et mis on see, mis omab põhjaveekogumitele olulist mõju, siis need ettepanekud on oodatud.
- b. J. Tsernant küsis, et kuidas biotoodete tehase, fosforiidi kaevanduse ja tuumajaama survegurit juba ennetavalt arvesse võtta? Reeda Iismaa selgitas, et kindlasti peame veemajanduskava koostamisel prognoosima survegurite muutusi. Lisaks tuleb mõjusid arvestada ja meetmeid planeerida nende käitiste keskkonnaloa menetluses. Vajadusel saab ka jooksvalt uusi meetmeid planeerida veemajanduskava rakendamise tegevuskavasse.
- c. Siim Välkmann tõi välja, et keskkonnaloas on iga kaevu kohta maksimaalne võimalik veevõtt toodud, sest kunagi ei tea ette millal seda võib vaja olla. Süsteem võiks olla paindlikum ja veevõtu maksimaalne kogus võiks olla keskkonnaloa põhine, mitte kaevupõhine. See aitaks kaevupõhised veevõtu kogused allapoole tuua, millest vabaneks täiendav ressurss.
- d. Toodi välja, et põlevkivi kaevanduse mõjud lõppevad ilmselt varu ammendumisega. See olukord on juba täna, et uusi lube sinna ei anta, on vaid olemasolevad.

- e. Elve Lode: Põhjavee osakaal äravoolus, kas ka selle mõju pinnaveele on vaja arvestada? R.Iismaa vastas, et põhjavee, pinnavee ja maismaaökosüsteemide seoste töö peaks selle lahendama.
- f. Pinnaveekogumeid on siiski liiga palju, neid võiks olla vähem, et jõuda oma eesmärke ja vajadusi täita. Pärnu jõgi võiks olla üks kogum.

Ettepanekud lähevad Keskkonnaagentuuri töölauale, kes nendega edasi tegeleb.

Kokkuvõtte koostas:

Elina Leiner

peaspetsialist

veeosakond

Keskkonnaamet

Alusuuringu Inimtekkeliste koormuste ülevaade metoodika arutelu 1-veevõtt

26.08.2024

26.08.2024 toimus veevõttust tingitud koormuse arutelu huvigruppidega. Kliimaministeerium tutvustas veemajanduskava üldist protsessi, Keskkonnaagentuur ja Eesti Geoloogiateenistus tutvustasid veevõtu koormuse hindamise metoodikat. Toimus arutelu ja tehti ettepanekud metoodika muutmiseks/parandamiseks.

Keskkonnaagentuur analüüsis tehtud ettepanekuid ning koostas esmase metoodika ja tehtud ettepanekute põhjal lõpliku metoodika veevõttust tingitud pinnavee koormuse hindamiseks.

Arutelu käigus tehtud ettepanekud:

1. Pinnaveebilanss - kõrvutada veevõtu andmeid vooluhulkadega. Kaasata metoodika väljatöötamise Keskkonnaagentuuri Hüdroloogiaosakonna spetsialistid, sh arvesse võtta aastaseid sademeid.

Keskkonnaagentuur: Ettepanekuga arvestatakse. Analüüsi hõlmatakse ka veekogumite vooluhulkade (sh ökoloogilised miinimumvooluhulgad) andmed, mis saadakse EstModeli rakendusest.

2. Hetkel on Keskkonnaagentuur teinud esmase metoodika 2022. aasta veevõtu andmete põhjal. Ettepanek: kasutada laiemat ajavahemikku (minimaalselt 6 aastat?) veevõttust tingitud koormuse analüüsimiseks, kuna aastate lõikes võib veevõtt suurel määral erineda. Ühe aasta põhjal veevõttust tingitud koormust hinnata ei ole usaldusväärne.

Keskkonnaagentuur: Ettepanekuga arvestatakse. 2022. aasta veevõtu andmete võrdluses pikema perioodi (2019-2023) veevõtu andmetega selgus, et isegi kui eri aastatel võetud summaarne veevõtt Eesti kohta on küllaltki sarnane, siis kogumi vaatest olid veevõtu kogused aastate lõikes küllaltki erinevad.

2024-2025 aasta koormuste analüüsil kasutatakse 5-aastast veevõtu andmete perioodi, kuna alates 2019st on andmed ühtsel Keskkonnaotsuse Infosüsteemi (KOTKAS) andmevormil.

3. Kohtumisel toodi märkusena välja, et ei unustataks koormuse hindamisel arvesse võtta ka null veevõttuga aastaid.

Keskkonnaagentuur: Andmed on võetud keskmiste arvestuses arvesse. Kui kõikide 5 aasta veevõtud olid 0, siis jäid antud analüüsis arvestusest välja kuid neid kasutatakse tuleviku koormuste prognoosimisel.

4. Kohtumisel tunti huvi, kuidas biotoodete tehase, fosforiidi kaevanduse ja tuumajaama survetegurit juba ennetavalt arvesse võetakse.

Kliimaministeerium vastas, et veemajanduskava koostamisel prognoositakse survetegurite muutusi ning lisaks tuleb arvestada ja planeerida meetmeid nende käitiste keskkonnanõu menetlusel. Vajadusel saab jooksvald uusi meetmeid planeerida veemajanduskava rakendamise tegevuskavasse.

5. Kohtumisel küsiti ka põhjavee osakaal äravoolu kohta ning, kas ka selle mõju pinnaveele on vaja arvestada?

Kliimaministeerium: Põhjavee, pinnavee ja maismaaökosüsteemide seoste töö peaks selle lahendamata.

Vastused koostas:

Andra Toom

peaspetsialist

keskkonnakasutuse osakond

Keskkonnaagentuur